

STORTINGET

Innst. 272 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:130 S (2021–2022) og Dokument 8:148 S (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Lan Marie Nguyen Berg om å gjøre energisparing tilgjengelig for alle og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby og Alfred Jens Bjørlo om tiltak for energisparing og mer energi inn i kraftmarkedet

Til Stortinget

Bakgrunn

I Dokument 8:130 S (2021–2022) fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen i den varslede planen for redusert energibruk og økt strømproduksjon i bygg legge til grunn et nasjonalt mål om å spare 13 TWh fra norske bygg innen 2030 og halvere energiforbruket fra bygg innen 2050.
2. Stortinget ber regjeringen utvide og styrke støtten til energisparing og energiproduksjon og dekke inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak i private eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Støtte skal utbetales forskuddsvis når det er mulig, og det skal tilbys gunstige låneordninger til de som trenger det for resten av investeringen.
3. Stortinget ber regjeringen flytte støtteordningene til klima- og energitiltak hos husholdninger fra Enova til Husbanken, og etablere en ordning med gratis, oppsøkende energirådgivning til husholdninger i eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Ordningen bør etableres som et samarbeid mellom Husbanken og kommunene.
4. Stortinget ber regjeringen utvide støtteordningene til klima- og energitiltak hos husholdninger til å omfatte flere typer energitiltak, inkludert kjente energitiltak med moden teknologi.
5. Stortinget ber regjeringen opprette målrettede ordninger med øremerkede tilskudd til energisparing i private utleieboliger.
6. Stortinget ber regjeringen trappe opp innsatsen for energitiltak i kommunale boliger og innføre en øremerket støtte- og insentivordning til kommunene fram til 2030.
7. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2023 legge fram en tiltaksplan for hvordan minst halvparten av alle takflater på boligblokker kan dekket med solcelleanlegg, med mål om minst 1 TWh årlig strømproduksjon innen 2030.
8. Stortinget ber regjeringen snarest og innen revidert nasjonalbudsjett 2022 komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for hvordan det kan produseres solstrøm med samlet installert effekt på 5 GW på norske bygg innen 2030. Blant annet må støtten til solceller på eksisterende bygg utvides, og det må gis støtte til solceller på nybygg og bygningsintegreerte solceller.
9. Stortinget ber regjeringen fjerne regulatoriske barrierer som hindrer lokal energiproduksjon, lokal energilagring og omsetning av energi mellom bygg.
10. Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet etablere en tiltakspakke for kompetanseheving om energisparing i byggenæringen.
11. Stortinget ber regjeringen sikre at energikravene til

nybygg skjerpes til nesten nullenerginivå, slik det er definert i EUs bygningsenergidirektiv, i neste byggteknisk forskrift.

12. Stortinget ber regjeringen sikre at det i ny byggteknisk forskrift stilles tydeligere energikrav ved rehabilitering for å utløse det store energisparepotensialet i eksisterende bygningsmasse.
13. Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for å hente ut potensialet for energieffektivisering fra yrkesbygg på 9 TWh innen 2030, og at planen detaljeres med årlige mål og tiltak. Planen skal legges frem i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.
14. Stortinget ber regjeringen innføre krav om energiklasse A i alle nye offentlige leiekontrakter.
15. Stortinget ber regjeringen i planen for redusert energibruk og økt strømproduksjon i bygg som er varslet i forbindelse med statsbudsjettet for 2023, fremme en konkret plan for energieffektivisering, samt energioppgradering og rehabilitering av offentlige yrkesbygg, og fremme forslag om å bevilge midler for gjennomføring av denne planen.
16. Stortinget ber regjeringen innføre krav til energirevisjon av alle yrkesbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerke E eller lavere, kombinert med kompetanseheving hos driftspersonell.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

I Dokument 8:148 S (2021–2022) fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen tilføre Statnett midler som sikrer en lavere økning av nettleien i fremtiden enn det som er planlagt.
2. Stortinget ber regjeringen inngå en treårig tilleggsavtale med Enova, der det blir gitt særskilte bevilgninger som sikrer gode støtteordninger for energisparing og lokal produksjon av elektrisitet både for privatkunder og bedrifter.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i plan- og bygningsloven som muliggjør krav om kraftproduksjon fra solenergi eller grønne tak på nærings- og offentlige bygg.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å bevilge penger til fylkene og kommunene slik at de settes i stand til å midlertidig ansette eller engasjere energirådgivere for privatpersoner og bedrifter, som kan hjelpe folk med å planlegge og få gjennomført lønnsomme investeringer for å redusere energiforbruket.
5. Stortinget ber regjeringen innføre obligatorisk energikartlegging av offentlige bygg for å sørge for at lønnsomme energieffektiviseringsprosjekter gjennomføres i alle statlige, fylkeskommunale og kom-

munale bygg der det er mulig, i løpet av de neste tre årene.

6. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man gjennom plan- og bygningsloven og på andre måter kan gi sterkere insentiver til utbygging av vannbåren energi fra sjøen for å dekke behovet for oppvarming og kjøling av bygg i flere norske byer og tettsteder.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Tom Kalsås, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Marianne Sivertsen Næss, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 130 S (2021–2022) om å gjøre energisparing tilgjengelig for alle og Representantforslag 148 S (2021–2022) om tiltak for energisparing og mer energi inn i kraftmarkedet. Komiteen har besluttet å behandle de to representantforslagene sammen.

Komiteen viser til statsrådets svarbrev til de to representantforslagene.

Komiteen understreker at både Norge og resten av verden må fortsette å erstatte fossil energi med fornybar energi for å nå klimamålene i Parisavtalen. En sentral forutsetning for å lykkes er tilstrekkelig tilgang til fornybar energi. Utbygging av ny energiproduksjon kan medføre uønskede konsekvenser, og derfor er energieffektivisering viktig i alle sektorer, herunder også bygg. Komiteen stiller seg derfor bak målet om å redusere energibruken i bygg med 10 TWh innen 2030.

Komiteen viser til at regjeringen i februar oppnevnte en energikommisjon som skal kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft, og at norsk industri og norske strømkunder fortsatt skal ha rikelig tilgang på fornybar kraft. Energieffektivisering er en viktig del av kommisjonens mandat. Kommisjonen skal vurdere potensialet for energieffektivisering i ulike sektorer, og hvilken rolle dette kan spille i den

langsiktige forbruksutviklingen. Kommisjonen skal vurdere virkemidler for å utløse potensialet for energi-effektivisering, herunder vurdere behovet for en bedre samordning av eksisterende virkemidler og behovet for å etablere nye.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettavtalen med Sosialistisk Venstreparti, der det er enighet om at regjeringen skal utarbeide en plan med et sett tiltak som skal redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030 og øke strømproduksjonen i bygg. Planen skal presenteres i forbindelse med statsbudsjettet for 2023. Regjeringen skal i statsbudsjettet for 2023 også redegjøre for arbeidet med enøktiltak i husholdningene. Det var i budsjettavtalen også enighet om at regjeringen skulle vurdere å overføre ansvaret for arbeidet med enøktiltak med kjent og velprøvd teknologi og egen strømproduksjon i husholdningene til Husbanken innen revidert nasjonalbudsjett for 2022. Flertallet viser til at regjeringen i Meld. St. 11 (2021–2022) skriver at regjeringen vil gi Husbanken i oppdrag å støtte energitiltak for husholdninger med lave inntekter fra 2023. Flertallet viser også til at budsjettenigheten innebar at Enova benytter rammen på 300 mill. kroner til husholdninger som følger av Enova-avtalen, i tillegg til 100 mill. kroner som kom av enigheten mellom partiene.

På bakgrunn av dette pågående arbeidet vil ikke komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtte forslagene i representantforslagene.

Disse medlemmer viser til at Olje- og energidepartementet, i samråd med Kommunal- og distriktsdepartementet, arbeider med forberedelsene av en gjennomføring av EUs energieffektiviseringsdirektiv, blant annet med å etablere en langsiktig strategi for energieffektivisering ved renovering av bygninger. Regjeringen har også satt ned en energikommisjon. Energieffektivisering er en viktig del av kommisjonens mandat, og kommisjonen skal blant annet vurdere virkemidler for å utløse potensialet for energieffektivisering. Av svarbrevet fra olje- og energiministeren framgår det at regjeringen nå vurderer endringer i energi-, klima og miljøkravene i byggeteknisk forskrift, for å følge opp et forslag som var på høring juli–september 2021. Regjeringen vil i denne forbindelse fastsette en norsk definisjon av nesten nullenergibygg, i tråd med kravene i bygningsenergidirektivet.

Disse medlemmer understreker at å innføre krav om energiklasse A i nye offentlige leiekontrakter kan gjøre det vanskeligere å finne egnede lokaler i markedet og også være et kostbart tiltak, og det er ikke gitt at et kategorisk krav om energiklasse A gir det beste resul-

tatet samlet sett. En strategi for at bygg- og eiendomsforvaltningen i statlig sivil sektor skal være bærekraftig, samordnet og kostnadseffektiv, ble lagt fram i oktober 2021, og regjeringen vil vurdere aktuelle tiltak for å nå ambisjonene i oppfølgingen av strategien.

Disse medlemmer viser til at Enova i februar lanserte en rekke nye tiltak, blant annet økt støtte til smart strømstyring, smarte varmtvannsberedere og kartleggingsstøtte til borettslag og boligsameier. Disse medlemmer mener det er avgjørende at husholdninger med lave inntekter også skal ha mulighet til få energioppgradert sine boliger. I februar 2022 lanserte regjeringen derfor en ordning på 100 mill. kroner gjennom Enova, der kommuner kan søke om støtte til energitiltak i kommunale boliger.

Disse medlemmer viser til at Enova i februar lanserte en utvidet støtte til solcellepanel. Støtten ble økt med over 20 000 kroner til 47 500 kroner. Dette vil kunne utgjøre om lag 25 pst. av investeringen, avhengig av hvor stort anlegget er. Dette vil bidra til å gjøre investeringer i solcelleanlegg mer lønnsomt for boligeiere. Videre vurderer regjeringen utvidelse av plusskundeordningen. Dagens plusskundeordning legger til rette for at strømkunder kan produsere og forbruke egen strøm. Plusskunder betaler ikke fastledd for innmating og kan måle og avregne innmating og uttak i et felles målepunkt. Elektrisk kraft produsert i solceller til eget bruk har fritak for elavgift. Reguleringsmyndigheten for energi og Skattedirektoratet har på oppdrag fra Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet utarbeidet et forslag om å utvide dagens plusskundeordning for å bedre tilrettelegge for boligselskap. Forslaget ble beskrevet overordnet i Prop. 1 LS (2021–2022) Skatter, avgifter og toll 2022. Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet jobber nå med å ferdigstille et forslag som kan sendes på høring i løpet av våren. Disse medlemmer imøteser dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti mener det er viktig å legge til rette for energieffektivisering. Den mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. I Norge har vi et stort potensial for energieffektivisering, og det er viktig både for det norske kraftsystemet og våre miljø- og klimamål at vi bruker energien effektivt og unngår å bygge ut mer nett og kraftproduksjon enn nødvendig. Disse medlemmer viser til at det vil spare oss for unødvendige kostnader og naturinngrep.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at den samlede energibruken i bygg er på om lag 84 TWh. De siste årene er det gjort gradvise skjerpelser i energikravene

for nye bygg, men det store potensialet ligger i bygningsmassen vi allerede har. Her ligger det krevende avveininger. Disse medlemmer mener staten bør unngå å støtte tiltak som tiltakshaver uansett ville ha gjennomført, og det bør unngås at krav ved rehabiliteringer blir så omfattende at bygningene likevel ikke blir rehabilitert. Disse medlemmer er positive til å legge til rette for desentralisert kraftproduksjon i form av solenergi på tak, og mener det må legges til rette for salg av eventuell overskuddsproduksjon til nærliggende bygg. Disse medlemmer mener det også må vurderes hvordan energieffektiviseringsstøtten kan innrettes med en bedre sosial profil, og slik at den utløser tiltak som ikke ville ha vært gjennomført uten støtte. Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet at det i statsbudsjettet for 2023 skal legges frem en helhetlig plan for hvordan energibruken i bygg skal reduseres med 10 TWh innen 2030, og disse medlemmer legger til grunn at regjeringen gjør en helhetlig vurdering av hvilke tiltak som vil gi best effekt i forhold til innsatsen. Disse medlemmer viser videre til at energieffektivisering er en viktig del av energikommisjonens mandat.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at Sintef har beregnet at norsk industri har 20 TWh overskuddsvarme. Det meste av spillvarmen kommer fra metallindustrien, men også fra avfallsforbrenning, næringsmiddelindustrien og olje og gass. Disse medlemmer viser til at spillvarme er en viktig ressurs mange steder, men at det fremdeles er et stort potensial for å utnytte den bedre. Disse medlemmer mener det bør stilles krav om at spillvarme utnyttes fra prosesser som avgir mye varme, for eksempel industrianlegg, avfallsforbrenning, datasentre, hydrogenproduksjon og energiproduksjonsanlegg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettavtalen med Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartiene hvor det ble enighet om at det skal utarbeides en plan med et sett tiltak som skal redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030, og øke strømproduksjonen i bygg. Planen skal presenteres i forbindelse med statsbudsjettet for 2023. Det er en etterlengtet plan etter at tidligere regjeringer ikke har fremmet tiltak for å oppnå konkrete mål innenfor energieffektivisering. Flertallet er svært opptatt av at denne planen blir lagt frem og at den har konkrete tiltak for å oppnå minst 10 TWh reduksjon i bygg innen 2030.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne me-

ner at priskrisen i vinter har vist at det er et behov, og et ønske, i befolkningen for en større satsing på energieffektivisering. Det gjør oss bedre rustet for en mer usikker fremtid, og gir mindre usikkerhet når prisene svinger. Men det er også klart at virkemidlene til nå ikke har vært tilstrekkelig for å få fart på det.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil likevel advare mot å endre målet for et arbeid som er underveis og som skal leveres om få måneder. Det vil kunne forsinke det, og det er viktigere å få på plass klare forslag til tiltak for å oppnå 10 TWh straks. Disse medlemmer velger likevel å støtte et mål på 13 TWh. Det er derfor noe som i stedet bør komme som et tillegg. Disse medlemmer viser til at målet om 10 TWh gjelder alle norske bygg, og at et separat mål for yrkesbygg vil måtte utarbeides uavhengig av dette.

På den bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem for Stortinget tiltak som gjør at det er mulig å oppnå minst 13 TWh energieffektivisering i 2030, i sammenheng med eller etter at planen for 10 TWh er lagt frem.»

Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartiene inngikk en budsjettavtale for året 2022. Flere forslag som er fremmet i denne innstillingen, har budsjettkonsekvenser som naturlig hører hjemme i budsjettbehandlingene.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Dokument 8:37 S (2021–2022) Representantforslag om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF, der Rødt fremmet lignende forslag og dessuten ba om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF slik at det blir mulig å støtte mer målrettede, rettfærdige og nødvendige tiltak for energisparing. Dessverre ble disse forslagene stemt ned, og Stortinget må forholde seg til gjeldende avtale. Dette medlem mener det da er nødvendig å fremme forslag til energisparing på andre måter, slik forslagsstillerne her gjør, og er følgelig positiv til dette.

Videre viser komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne til International Energy Agencys (IEA) tipunktliste for å gjøre Europa mindre avhengig av russisk gass, der to av punktene handler om nettopp energisparing knyttet til bygg. Det ene dreier seg om energieffektivisering for bygg og industri, som også er dekket i representantforslagene, mens det andre dreier seg om varmepumper. Også Europakommisjonen peker på varmepumper i RepowerEU, for å gjøre Europa mindre avhengig av russisk gass. Som beskrevet i bakgrunnen for Dokument 8:130 S (Representantforslag

om å gjøre energisparing tilgjengelig for alle) gir ikke Enova SF lenger støtte til installering av varmepumper. Det er urovekkende at det ikke finnes noen støtteordninger for dette tiltaket når det peker seg ut som et effektivt, konfliktfritt og konkret svar på å løse nåtidens og fremtidens energibehov.

På denne bakgrunn, og for å presisere behovet for å satse på varmepumper, fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere varmepumper i en utvidet og styrket støtte til energisparing, i tråd med øvrige kriterier beskrevet i Dokument 8:130 S (2021–2022).»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne påpeker at den russiske invasjonen av Ukraina og påfølgende sanksjoner har ført til ytterligere uro i energimarkedene og stigende energipriser. Prisstigningen kommer på toppen av allerede høye energipriser gjennom vinteren. Høye strømpriser, slik de vi har hatt i vinter, gir en uholdbar økonomisk situasjon for mange husholdninger og næringsdrivende. Disse medlemmer mener det på bakgrunn av dette er viktig å gjennomføre langsiktige løsninger på strømkrisen, som gir husholdningene muligheten til både å redusere egne strømkostnader og kutte strømforbruket. Samtidig må en øke produksjonen av fornybar kraft som en trenger for elektrifisering av samfunnet, og som bidrar til en rask energiomstilling i Europa.

Disse medlemmer påpeker at dagens situasjon i stor grad skyldes høye gasspriser i Europa, økende CO₂-priser og lite vann i magasinene. Likevel kan det i fremtiden oppstå situasjoner der strømprisen er over normalen i kortere eller lengre perioder. Da må man ha på plass mekanismer og virkemidler i energipolitikken som hindrer at strømprisene kommer ut av kontroll. Disse medlemmer understreker at strømkrisen ikke må resultere i tiltak som svekker den omstillingen av samfunnet som er nødvendig for at vi skal nå Stortingets fastsatte klimamål.

Komiteens medlemmer fra Venstre viser for øvrig til forslagsteksten og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen tilføre Statnett midler som sikrer en lavere økning av nettleien i fremtiden enn det som er planlagt.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inngå en treårig tilleggsavtale med Enova, der det blir gitt særskilte bevilgning-

ger som sikrer gode støtteordninger for energisparing og lokal produksjon av elektrisitet for både privatkunder og bedrifter.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i plan- og bygningsloven som muliggjør krav om kraftproduksjon fra solenergi eller grønne tak på nærings-, bolig- og offentlige bygg.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å bevilge penger til fylkene og kommunene slik at de settes i stand til å midlertidig ansette eller engasjere energirådgivere for privatpersoner og bedrifter, som kan hjelpe folk med å planlegge og få gjennomført lønnsomme investeringer for å redusere energiforbruket.»

«Stortinget ber regjeringen innføre obligatorisk energikartlegging av offentlige bygg for å sørge for at lønnsomme energieffektiviseringsprosjekter gjennomføres i alle statlige, fylkeskommunale og kommunale bygg der det er mulig, i løpet av de neste tre årene.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man gjennom plan- og bygningsloven og på andre måter kan gi sterkere insentiver til utbygging av vannbåren energi fra sjøen for å dekke behovet for oppvarming og kjøling av bygg i flere norske byer og tettsteder.»

Disse medlemmer viser til at den beste og mest miljøvennlige energiproduksjonen er mer effektiv bruk av energien man allerede har. Men dagens støtteordninger for energisparing er i stor grad forbeholdt dem med høy inntekt og som bor i eneboliger. Det finnes ikke særskilte støtteordninger rettet mot tiltak i utleieboliger, borettslag og sameier. Ordningene er også lite kjent blant forbrukerne, de er mangelfulle og støttesatsene er for lave. Kjente og effektive tiltak som utskifting til lavenergivinduer og luft-til-luft-varmepumper får ingen støtte. I sum fører dette til at strømsparingstiltak ikke blir tilgjengelige for store grupper av befolkningen, enten det skyldes lav inntekt, manglende kompetanse eller at populære tiltak med moden teknologi ikke får støtte. Strømsparing og lokal egenproduksjon av strøm er i motsetning til store kraftutbygginger tiltak som kan gjennomføres raskt, og som skåner naturen for unødvendige inngrep, kutter klimagassutslipp og avlaster strømmettet.

Situasjonen i Europa og Norge understreker behovet for en nasjonal storsatsing som gjør energisparing tilgjengelig for alle. Det er et stort behov for mer fornybar kraft enda raskere enn før, samtidig som det er behov for å hjelpe husholdningene med å håndtere sky-

høye strømregninger. Disse medlemmer viser til at mange nå ønsker å redusere utgiftene gjennom energisparing, solcelleanlegg eller andre tiltak hvor man kan produsere sin egen energi. Men mange trenger også rådgivning og økonomisk støtte for å komme i gang. Det krever at dagens ordninger blir bedre, flere og mer tilgjengelige.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) anslår potensialet for lønnsom energieffektivisering i norske bygninger til opp mot 13 TWh. Ifølge en rapport fra Thema Consulting vil 13 TWh energieffektivisering og energiproduksjon i bygg innen 2030 kunne utløse inntil 45 000 nye årsverk. Potensialet for strømsparing, og positive ringvirkninger for samfunnet, er med andre ord stort. Disse medlemmer viser til at på tross av høye ambisjoner om energisparing har lite skjedd siden Stortinget i 2017 satte mål om å spare 10 TWh innen 2030. Det er positivt at energisparing blir en sentral del av arbeidet til Energikommisjonen. Men etter disse medlemmers syn haster det med å komme i gang, og det er ikke behov for å vente på flere utredninger som enda en gang slår fast at energisparing er viktig. Vi vet hvilke virkemidler og tiltak som må til, men de må skaleres opp, utvides og gjøres tilgjengelig, enten man bor i en enebolig, blokk eller en kommunal eller privat utleiebolig.

Disse medlemmer viser til at Enovas mandat til å prioritere energisparing er svekket, og Enova har ikke klart å tilby ordninger som treffer de brede lag av befolkningen. Disse medlemmer mener tilskuddene rettet mot husholdningene bør flyttes til Husbanken, gis en mer sosial profil og kombineres med muligheten for lån til tiltak som ikke fullt ut kan finansieres gjennom tilskudd og egne midler. Ved å samle ordningene i Husbanken kan man gi vanlige folk tilbud om en mer helhetlig og tilgjengelig pakke med rådgivning, tilskudd og gunstige lån. Videre mener disse medlemmer at Husbanken i samarbeid med kommunene bør tilby gratis energirådgivere som tar direkte kontakt med huseiere, borettslag og sameier med tilbud om skreddersydde energisparepakker.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede planen for redusert energibruk og økt strømproduksjon i bygg legge til grunn et nasjonalt mål om å spare 13 TWh i norske bygg innen 2030 og halvere energiforbruket i bygg innen 2050.»

«Stortinget ber regjeringen utvide og styrke støtten til energisparing og energiproduksjon og dekke inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak i private eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Støtten skal utbetales forskuddsvis når det er mulig, og det skal tilbys gunstige låneordninger til de som trenger det, for resten av investeringen.»

«Stortinget ber regjeringen flytte støtteordningene for klima- og energitiltak hos husholdninger fra Enova til Husbanken og etablere en ordning med gratis, oppsøkende energirådgivning til husholdninger i eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Ordningen bør etableres som et samarbeid mellom Husbanken og kommunene.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag.

«Stortinget ber regjeringen utvide støtteordningene for klima- og energitiltak hos husholdninger til å omfatte flere typer energitiltak, inkludert kjente energitiltak med moden teknologi.»

«Stortinget ber regjeringen opprette målrettede ordninger med øremerkede tilskudd til energisparing i private utleieboliger.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen trappe opp innsatsen for energitiltak i kommunale boliger og innføre en øremerket støtte- og insentivordning for kommunene fram til 2030.»

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at kun 2 pst. av boligene i Norge i dag har solceller på taket, ifølge en kartlegging fra Nelfo. Dersom alle bygg i Norge fikk solceller, kunne de dekket det årlige strømbehovet til nesten 1,4 millioner husstander og produsert opptil 26 TWh i året. Solstrømpotensialet fra anlegg på taket av boligblokker kan alene gi mellom 0,9 og 1,3 TWh, ifølge beregninger fra Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL). Videre oppgir Olje- og energidepartementet (2016) at hele 78 pst. av energibruken i husholdningene går til oppvarming og varmtvann. Økt bruk av solfangere til oppvarming av hus og tappevann har et stort potensial for å redusere strømbehovet. Men dagens virkemidler har vist seg ikke å være tilstrekkelig til å utløse det store potensialet for energisparing og energiproduksjon, særlig i borettslag og sameier. Disse medlemmer mener solenergi må få en langt mer sen-

tral rolle også i norsk energiproduksjon. Norge bør ha som mål å bygge ut solstrøm tilsvarende 5 GW på norske bygg innen 2030, blant annet gjennom skjerpede krav til nybygg og økt støtte til utbygging på eksisterende takflater og bygningsfasader.

Disse medlemmer viser til at utvikling av lokale energisystemer representerer en viktig ressurs i det grønne skiftet gjennom å avlaste strømmettet, dempe behovet for nettutbygging og samtidig produsere mer fornybar energi. Bruk av lokale energikilder gir mulighet til lokal omsetning av energi mellom bygg og nabolag. Disse medlemmer viser til at dagens regelverk gjør det vanskelig å gjennomføre prosjekter for lokal produksjon, omsetning og lagring. Det er behov for å legge bedre til rette for å utnytte mulighetene som ligger i lokal energiproduksjon, gjennom å fjerne de regulatoriske barrierene som hindrer denne utviklingen.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2023 legge fram en tiltaksplan for hvordan minst halvparten av alle takflater på boligblokker kan dekkles med solcelleanlegg, med mål om minst 1 TWh årlig strømproduksjon innen 2030.»

«Stortinget ber regjeringen snarest og innen revidert nasjonalbudsjett for 2022 komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å produsere solstrøm med samlet installert effekt på 5 GW på norske bygg innen 2030. Blant annet må støtten til solceller på eksisterende bygg utvides, og det må gis støtte til solceller på nybygg og bygningsintegreerte solceller.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fjerne regulatoriske barrierer som hindrer lokal energiproduksjon, lokal energilagring og omsetning av energi mellom bygg.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at blant andre Sintef peker på at det er behov for et kraftig kompetanseløft blant håndverkere når det gjelder energisparing. Dersom forbrukerne møter en byggenæring med kunnskap om energisparing når de skal pusse opp, kan dette øke sjansen for at det gjennomføres energiltak. Disse medlemmer mener at det må etableres en tiltakspakke rettet mot byggenæringen for å øke kompetansen og bi-

dra til at håndverkere får en større rolle i å synliggjøre mulighetene for energisparing.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet etablere en tiltakspakke for kompetanseheving når det gjelder energisparing i byggenæringen.»

Disse medlemmer viser til at potensialet for energisparing er størst for yrkesbygg, som består av offentlige bygg og næringsbygg. Det er anslått et lønnsomt potensial på hele 9 TWh i dette markedet. Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) jobber med å ferdigstille en ny teknisk forskrift (TEK). Det er viktig at ny TEK utformes for å sikre energieffektive nybygg, og at det også er et klart mål om å hente ut energieffektiviseringspotensialet i eksisterende bygningsmasse gjennom å stille tydeligere energikrav ved rehabilitering av eksisterende bygningsmasse. Videre viser disse medlemmer til svar fra olje- og energiministeren om at regjeringen vil fastsette en norsk definisjon av nesten nullenergibygg, i tråd med kravene i bygningsenergidirektivet. Disse medlemmer forutsetter med dette at kravet implementeres i den nye utgaven av byggteknisk forskrift.

Disse medlemmer viser til at offentlige krav kan være med og drive fram rehabilitering av næringsbygg, eksempelvis gjennom krav om energiklasse i nye offentlige leiekontrakter. Også innenfor den store offentlige bygningsmassen er det store gevinster å hente ved energieffektivisering, energioppgradering og rehabilitering av denne. Det må derfor også stilles klare krav til rehabilitering av den offentlige bygningsmassen, og midler må settes av i de årlige budsjettene for å sikre gjennomføring av disse tiltakene.

Disse medlemmer viser til at investeringsbarrierer og manglende kompetanse kan gjøre at relativt enkle og billige energieffektiviseringstiltak ikke realiseres. Disse medlemmer vil derfor foreslå at det innføres krav om energirevisjon av alle yrkesbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerke E eller lavere, kombinert med kompetanseheving hos driftspersonell.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at energikravene til nybygg skjerpes til nesten nullenerginivå, slik det er definert i EUs bygningsenergidirektiv, i neste byggteknisk forskrift.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at det i ny byggteknisk forskrift stilles tydeligere energikrav ved rehabilitering for å utløse det store energisparepotensialet i eksisterende bygningsmasse.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for å hente ut potensialet for energieffektivisering fra yrkesbygg på 9 TWh innen 2030 og sørge for at planen detaljeres med årlige mål og tiltak. Planen skal legges fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om energiklasse A i alle nye offentlige leiekontrakter.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i planen for redusert energibruk og økt strømproduksjon i bygg som er varslet i forbindelse med statsbudsjettet for 2023, fremme en konkret plan for energieffektivisering, samt energioppgradering og rehabilitering av offentlige yrkesbygg, og fremme forslag om å bevilge midler for gjennomføring av denne planen.»

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om energirevisjon av alle yrkesbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerke E eller lavere, kombinert med kompetanseheving hos driftspersonell.»

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at det grønne skiftet vil kreve en styrking av kraftnettet i Norge. Ifølge Statnett vil det være behov for investeringer i sentralnettet på mellom 60 og 100 mrd. kroner de neste årene. Disse medlemmer viser til at Statnett i 2020 hadde store inntekter gjennom flaskehalsinntekter fra salg av kraft til utlandet. I 2021 forventer Statnett at flaskehalsinntektene vil dekke over 40 pst. av kostnadene for det sentrale strømmettet som Statnett har ansvaret for. Disse medlemmer er derfor av den oppfatning at det er viktig å få en oversikt over hvordan Statnetts andel av nettleien vil utvikle seg de nærmeste årene, for å kunne ta stilling til om det er behov for en ekstraordinær støtte for å dekke Statnetts kostnader knyttet til styrkingen av sentralnettet. Videre forutsetter disse medlemmer at innstillingen fra Strømmnettutvalget om utviklingen av strømmettet, som skal leveres innen 15. juni 2022, inkluderer en analyse av framtidig utvikling av nettleien.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i plan- og bygningsloven som muliggjør krav om kraftproduksjon fra solenergi eller grønne tak på nærings-, bolig- og offentlige bygg.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å bevilge penger til fylkene og kommunene slik at de settes i stand til å midlertidig ansette eller engasjere energirådgivere for privatpersoner og bedrifter, som kan hjelpe folk med å planlegge og få gjennomført lønnsomme investeringer for å redusere energiforbruket.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen innføre obligatorisk energikartlegging av offentlige bygg for å sørge for at lønnsomme energieffektiviseringsprosjekter gjennomføres i alle statlige, fylkeskommunale og kommunale bygg der det er mulig, i løpet av de neste tre årene.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man gjennom plan- og bygningsloven og på andre måter kan gi sterkere insentiver til utbygging av vannbåren energi fra sjøen for å dekke behovet for oppvarming og kjøling av bygg i flere norske byer og tettsteder.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen trappe opp innsatsen for energiltak i kommunale boliger og innføre en øremerket støtte- og insentivordning for kommunene fram til 2030.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet etablere en tiltakspakke for kompetanseheving når det gjelder energisparing i byggenæringen.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sikre at energikravene til nybygg skjerpes til nesten nullenerginivå, slik det er definert i EUs bygningsenergidirektiv, i neste byggteknisk forskrift.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sikre at det i ny byggteknisk forskrift stilles tydeligere energikrav ved rehabilitering for å utløse det store energisparepotensialet i eksisterende bygningsmasse.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen i planen for redusert energibruk og økt strømproduksjon i bygg som er varslet i forbindelse med statsbudsjettet for 2023, fremme en konkret plan for energieffektivisering, samt energioppgradering og rehabilitering av offentlige yrkesbygg, og fremme forslag om å bevilge midler for gjennomføring av denne planen.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen innføre krav om energirevisjon av alle yrkesbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerke E eller lavere, kombinert med kompetanseheving hos driftspersonell.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:**Forslag 11**

Stortinget ber regjeringen inkludere varmepumper i en utvidet og styrket støtte til energisparing, i tråd med øvrige kriterier beskrevet i Dokument 8:130 S (2021–2022).

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen utvide støtteordningene for klima- og energitiltak hos husholdninger til å omfatte flere typer energitiltak, inkludert kjente energitiltak med moden teknologi.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen opprette målrettede ordninger med øremerkede tilskudd til energisparing i private utleieboliger.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen innføre krav om energiklasse A i alle nye offentlige leiekontrakter.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:**Forslag 15**

Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem for Stortinget tiltak som gjør at det er mulig å oppnå minst 13 TWh energieffektivisering i 2030, i sammenheng med eller etter at planen for 10 TWh er lagt frem.

Forslag fra Rødt og Venstre:**Forslag 16**

Stortinget ber regjeringen inngå en treårig tilleggsavtale med Enova, der det blir gitt særskilte bevilgninger som sikrer gode støtteordninger for energisparing og lokal produksjon av elektrisitet for både privatkunder og bedrifter.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:**Forslag 17**

Stortinget ber regjeringen i den varslede planen for redusert energibruk og økt strømproduksjon i bygg legge til grunn et nasjonalt mål om å spare 13 TWh i norske bygg innen 2030 og halvere energiforbruket i bygg innen 2050.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen utvide og styrke støtten til energisparing og energiproduksjon og dekke inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak i private eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Støtten skal utbetales forskuddsvis når det er mulig, og det skal tilbys gunstige låneordninger til de som trenger det, for resten av investeringen.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen flytte støtteordningene for klima- og energitiltak hos husholdninger fra Enova til Husbanken og etablere en ordning med gratis, oppsøkende energirådgivning til husholdninger i eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Ordningen bør etableres som et samarbeid mellom Husbanken og kommunene.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2023 legge fram en tiltaksplan for hvordan minst halvparten av alle takflater på boligblokker kan dekkes med solcelleanlegg, med mål om minst 1 TWh årlig strømproduksjon innen 2030.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen snarest og innen revidert nasjonalbudsjett for 2022 komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å produsere solstrøm med samlet installert effekt på 5 GW på norske bygg innen 2030. Blant annet må støtten til solceller på eksisterende bygg utvides, og det må gis støtte til solceller på nybygg og bygningsintegreerte solceller.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for å hente ut potensialet for energieffektivisering fra yrkesbygg på 9 TWh innen 2030 og sørge for at planen detaljeres med årlige mål og tiltak. Planen skal legges fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Forslag fra Venstre:**Forslag 23**

Stortinget ber regjeringen tilføre Statnett midler som sikrer en lavere økning av nettleien i fremtiden enn det som er planlagt.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslagene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen fjerne regulatoriske barrierer som hindrer lokal energiproduksjon, lokal energilagring og omsetning av energi mellom bygg.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 28. april 2022

Marianne Sivertsen Næss

leder

Gro-Anita Mykjåland

ordfører

